

Téama

Daonáireamh ~ Glac do pháirt!

Cuspóirí

Go gcuirfear ar chumas an pháiste:

- próiseas an Daonáirimh ranga a thuiscint agus cur síos a dhéanamh air
- na sonraí bailithe a léiriú ar Léaráid Chearúil, ar bhlocghraf agus ar bharrachairt
- na cosúlachtaí agus na difríochtaí idir gach graf a phlé agus an ceann is feiliúnaí a aimsiú
- míniú a bhaint as na sonraí atá léirithe ar ghraf
- anailís a dhéanamh ar na sonraí agus plé a dhéanamh ar cén chaoi is féidir úsáid a bhaint astu
- roghnaigh sonraí le léiriú i bhformáid ghraif

Modheolaíochtaí

- ✓ Réiteach Fadhbanna
- ✓ Foghlaim i gcomhar lena chéile
- ✓ Úsáid a bhaint as an Timpeallacht
- ✓ Foghlaim ghníomhach
- ✓ Scileanna tríd Toilleadh
- ✓ Caint agus Díospóireacht

Scileanna Matamaiticiúla

- ✓ Cuir i bhfeidhm agus Réiteach Fadhbanna
- ✓ Cumarsáid a dhéanamh agus Léiriú
- ✓ Comhtháthú agus Ceangail
- ✓ Réasúnú
- ✓ Cuir i ngníomh
- ✓ Tuiscint agus Athchuidimhniú

Tascanna

- Caint agus díospóireacht – dul siar ar smaointe agus coincheapa ó Cheachtanna a hAon, a Dó agus a Trí.
- Imeacht don rang ar fad – breathnú ar bhealaí éagsúla leis na sonraí céanna a léiriú ar ghraif
- Obair Aonair – sonraí a léiriú ar ghraif
- Obair bheirte – anailís ar sonraí
- Seisiún díospóireachta – smaoinigh ar agus measúnú a dhéanamh ar an bpróiseas don daonáireamh ranga; plé a dhéanamh ar cén chaoi is féidir na sonraí bailithe a úsáid le cinneadh a dhéanamh

Teastaíonn

- Acmhainn 4.1 Teimpléad don Léaráid Chearúil
- Acmhainn 4.2 Teimpléad don Bhlocghraf
- Acmhainn 4.3 Teimpléad don Bharrachairt
- Acmhainn 4.4 Bileog Scóir ‘Peataí Atá Againn’
- Acmhainn 4.5 Deich bPeata is Coitianta - Teimpléad
- Acmhainn 4.6 Peataí Atá Againn – Teimpléad don Bhlocghraf
- Acmhainn 4.7 Peataí Atá Againn – Teimpléad don Bharrachairt

Príomhtheachtaireachtaí

- Is féidir daonáireamh a dhéanamh ag leibhéal éagsúla – leibhéal náisiúnta, seomra ranga
- Is féidir na sonraí bailithe a chur in iúl ar bhealaí éagsúla – mar thábla, léaráid agus i bhformáid ghraif.
- Is féidir graif éagsúla a úsáid le cineálacha difriúla eolais a léiriú.
- Is féidir graif agus léaráidí a úsáid le sraitheanna a chur i gcomparáid agus le heolas a sholáthar ar bhealach éifeachtach.
- Baintear úsáid as an eolas bailithe le pleanáil don todhchaí.

Comhtháthú agus Nascáil:

Gaeilge: Teanga Labhartha: Caint agus díospóireacht, ceisteanna a chur, ceisteanna a fhreagairt, réasúnú, cuir síos, míniú, comparáid a dhéanamh.....

Mata: Sonraí a léiriú agus a mhíniú; comhaireamh, iomláin a fháil, difríocht...

Forbairt Teanga: *Daonáireamh, comhaireamh oifigiúil, rialtas, bailigh, ceist, eolas, foirm, taispeáin/léirigh, taifead, graf, cairt, tábla, léaráid, léaráid Chearúil, blocghraf, barrachairt, sonraí staitisticí, pleanáil, todhchaí, seiceáil, comhaireamh, tábhachtach, cinneadh.*

Measúnú

Beidh na páistí in ann

- céimeanna sa Phróiseas Daonáirimh Ranga a mhíniú
- na sonraí/eolas atá bailithe a phlé
- léaráid Chearúil, blocghraf agus barrachairt a thuiscint, a chruthú agus a úsáid
- plé a dhéanamh ar chosúlachtaí, difríochtaí agus úsáid gach ceann de na bealaí léirithe
- míniú a bhaint as léirithe graif agus anailís a dhéanamh ar na sonraí
- moltaí a dhéanamh maidir le húsáid sonraí

Pointí Airde don Mhúinteoir

Déan nóta i leabhar nótaí d’aon eachtraí tábhachtacha a thugann tú faoi deara, mar shampla páiste a bhfuil deacracht aige/aici na ceisteanna tábhachtacha a chur agus a fhreagairt, cur síos a dhéanamh ar an bpróiseas, graif agus léaráidí a chruthú nó míniú a bhaint astu. Tabhair faoi deara freisin aon pháistí go dteastaíonn dúshlán níos mó uathu agus bain úsáid as na moltaí tugtha san obair bhreise.

Obair Bhreise

- Roghnaigh tuilleadh sonraí ó fhoirm an Daonáirimh le léiriú.
- Cuir sonraí in iúl i bhformáidí éagsúla graif.
- Déan anailís ar sonraí agus bain míniú astu.
- Scrúdaigh cuid de na sonraí atá bailithe ag an bPríomh-Oifig Staidrimh

Naisc Bhaile/Scoile

Pléann na páistí an próiseas lena duismitheoirí/caomhnóirí. Roghnaigh sonraí le léiriú agus graf/léaráid feiliúnach. Breathnaigh ar www.cso.ie agus scrúdaigh cuid den eolas atá bailithe ag an bPríomh-Oifig Staidrimh.

Nótaí an Mhúinteora - Ceacht a 4

Réamhrá

Plé agus Díospóireacht

Dul siar ar phríomhtheachtaireachtaí ó cheachtanna 1, 2 agus 3 - Céard is cuimhin linn?

- Baint úsáid as plé agus díospóireacht ag leibhéal ranga iomláin le dul siar ar na príomhchoincheapa ó na ceachtanna roimhe seo:
 - ✓ Cén chaoi a ndéantar fiosrúchán simplí
 - ✓ Tábhacht a bhaineann le buncheisteanna a chur – Cén duine? Cén rud? Cén áit? Cén uair? Cén fáth? Cén chaoi?
 - ✓ Ról comhairimh sa phróiseas fiosrúcháin [Acmhainn 2.1]
 - ✓ Scéal ‘Daithí agus Daonáireamh 2011’ [Acmhainn 2.4 agus 2.5]
- Déan plé ar an mbealach ar cuireadh an daonáireamh ranga i gcrích. Bain úsáid as na léaráidí a dhearaigh na páistí nó as grianghrafanna de gach céim sa phróiseas agus cuir ceannscríbhinní orthu leis na céimeanna sa phróiseas a thaispeáint.

1. Rinneadh foirm dhaonáirimh ranga a dhearadh.
2. Dáileadh na foirmeacha daonáirimh ar gach páiste sa seomra ranga.
3. Ar lá an daonáirimh, léigh na páistí ar fad sa seomra ranga na ceisteanna ar fhoirm an daonáirimh agus scríobhadar a gcuid freagraí ar an bhfoirm.
4. Bailíodh foirm dhaonáirimh ó gach páiste.
5. Rinneadh na foirmeacha daonáirimh a sheiceáil agus na freagraí a chomhaireamh i lár ‘oifig’.

Déanfar na céimeanna seo a leanas a scrúdú sa cheacht seo:

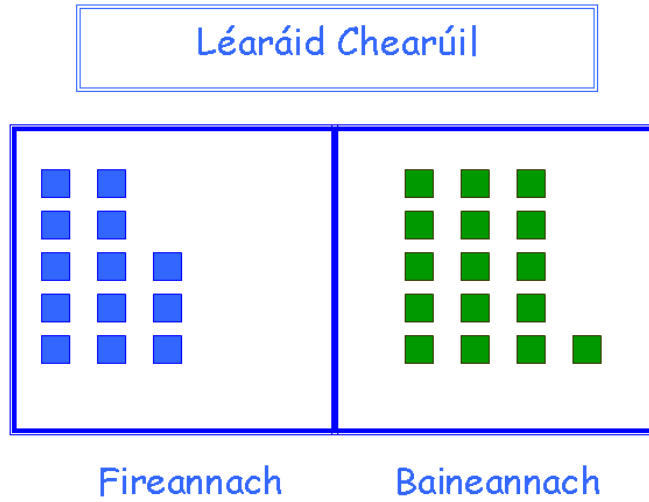
6. Tá an t-eolas léirithe ar ghraif nó ar thaispeáint i bhformáid léaráide nó tábla.
7. Léann daoine na graif nó na liostaí seo agus déantar na torthaí a phlé.
8. Is féidir an t-eolas a úsáid le cinneadh ranga/scoile a dhéanamh.

Gníomhaíocht don Rang Iomlán

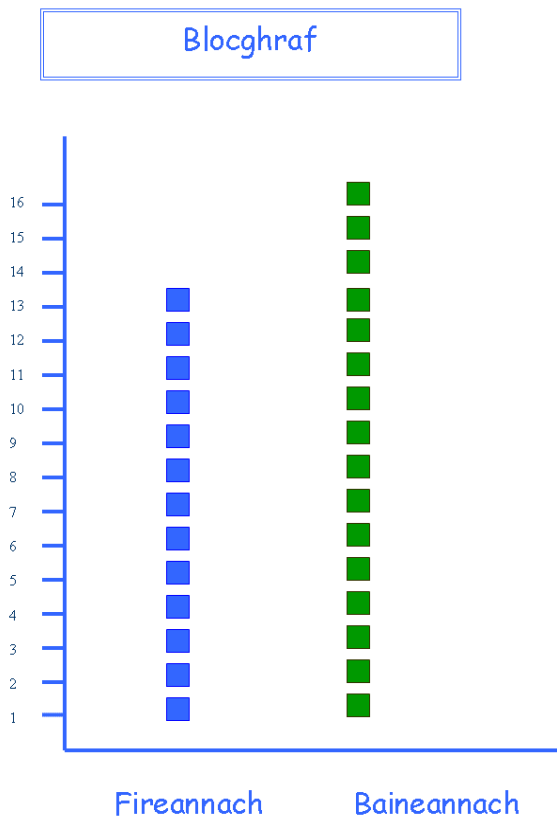
- Míneadh do na páistí go bhfuil sé in am anois an t-eolas atá bailithe ar na foirmeacha daonáirimh ranga a léiriú agus a chomhaireamh ar bhealach éigin.
- Tóg ceist amháin ón bhFoirm Dhaonáirimh Ranga, mar shampla an bhfuil tú?
Fireannach Baineannach
- Iarr ar na páistí cén chaoi go bhféadfadh siad an t-eolas seo a thaispeáint (léiriú). Mol dóibh fíor-ábhair a úsáid chun na sonraí seo a léiriú, mar shampla, túir chiúbanna, sleabhraí naisc fhoghlama ... Spreag na páistí le smaoinemh ar cén chaoi go bhféadfadh siad difríocht a thaispeáint idir an dá phíosa eolais (dathanna a úsáid).
- Tabhair ciúbanna amach do na páistí- ciúb uaine do na cailíní agus ciúb gorm do na buachaillí.
- Scrúdaigh na bealaí éagsúla leis an eolas a léiriú, mar shampla Léaráid Chearúil, blocghraf, barrachairt ... ag baint úsáide as fíor-ábhair ar dtús agus as páipéar ina dhiaidh sin.

- Taispeáin do na páistí le gach graf a chruthú. Is féidir é seo a dhéanamh go hidirghníomhach ag leibhéal ranga iomláin le gach páiste ag tabhairt cúnaimh le gach graf a chruthú ar chlár bán/maighnéadach, mar shampla

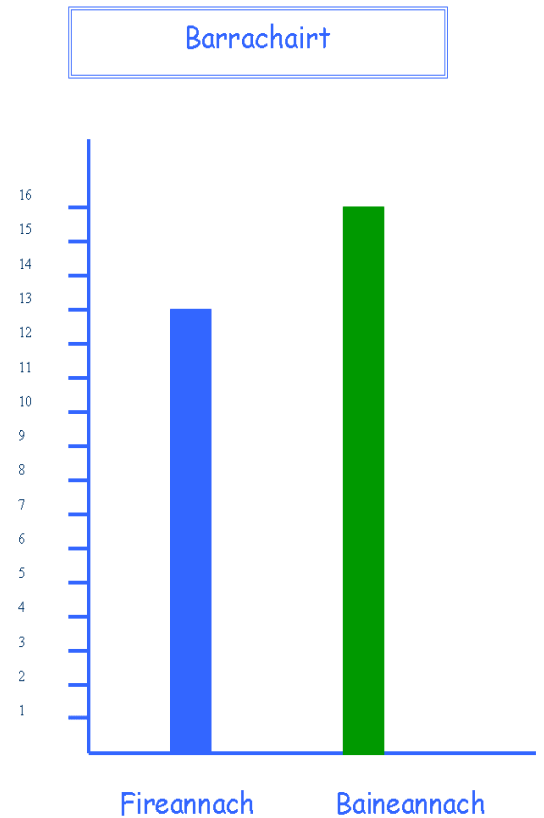
Léaráid A:

Léaráid B:

Léaráid C:

- Déan plé ar na cineálacha éagsúla graf agus léaráidí leis na páistí. Cuir ceisteanna orthu len iad a threorú le measúnú a dhéanamh ar cén cineál graif ab fhearr úsáid le dhá shraith sonraí a léiriú, mar shampla
 - ✓ Cén difríocht atá idir léaráid Chearúil agus Blocghraf?
 - ✓ An mbreathnaíonn aon cheann de na graif mar a chéile (cosúil)? Cén chaoi?
 - ✓ Cén graf is simplí le léamh?
 - ✓ Cén graf a bhíonn ort gach píosa eolais a chomhaireamh?
 - ✓ Cé na graif gur féidir a úsáid le n-insint cé mhéad atá i sraith gan iad a chomhaireamh?
 - ✓ Cén chaoi is féidir a rá cé mhéad atá sa tsraith gan iad a chomhaireamh? Taispeáin don rang.
 - ✓ Cén ceann is éasca duit le léamh – an blocghraf nó an barrachairt? Cén fáth?
 - ✓ Cén graf a úsáideoidh tú le dhá shraith a léiriú? Cén fáth?

- Nuair atá na graif cruthaithe, tá sé tábhachtach múineadh do na páistí leis na graif a úsáid chun anailís a dhéanamh ar na sonraí agus le ceisteanna a fhreagairt agus leis an eolas atá curtha ar fáil a úsáid ar bhealach praiticiúil.

Anailís ar na Sonraí

Úsáid na graif leis an eolas seo a fháil:

1. Cé mhéad sraith atá léirithe ar an ngraf/léaráid seo?
2. An bhfuil fireannaigh agus baineannaigh sa rang seo? Cén chaoi a bhfuil a fhios againn?
3. An bhfuil aon sraith folamh ann?
4. Cé mhéad fireannaigh sa rang?
5. Cé mhéad baineannaigh sa rang?
6. Cé mhéad fireannaigh agus baineannaigh sa rang?
7. An bhfuil níos mó fireannaigh ná baineannaigh ann? Cé mhéad níos mó?
8. Céard é an difríocht idir an tsraith fhireannach agus an tsraith bhaineannach?
9. Liostaigh (ós ard) an t-eolas ar fad gur féidir leat a léamh ón graf/ó na graif

- Tóg ceist den chineál céanna ón bhfoirm dhaonáirimh ranga, mar shampla

Cá bhfuil tú i do chónaí?

Sa bhaile mór

Faoin tuath

- Is féidir leis na páistí oibriú i ngrúpaí beaga agus an méad a fhaigheann siad amach a léiriú ar Léaráid Chearúil, ar bhloc-chairt nó barraghráf [Acmhainn 4.1, 4.2 agus 4.3]
- Nuair atá an t-eolas léirithe, is féidir na graif agus na léaráidí a chur ar thaispeáint. Is féidir leis na páistí plé a dhéanamh arís ar na buntáistí agus na míbhuntáistí a bhaineann le gach cineál léirithe.
- Is féidir anailís a dhéanamh arís ar na graif/léaráidí agus míniú a bhaint astu. An ócáid seo, spreag na páistí le ceisteanna a chumadh don anailís sonraí, mar shampla

Anailís Sonraí

Úsáid na graif leis an eolas seo a aimsiú:

1. Cé mhéad sraith atá léirithe ar an ngraf/léaráid seo?
2. An bhfuil páistí ann a bhfuil cónaí orthu sa bhaile mór agus páistí a chónaíonn faoin tuath? Cén chaoi a bhfuil a fhios agat?
3. An bhfuil aon sraith fholamh?
4. Cé mhéad páistí a chónaíonn faoin tuath?
5. Cé mhéad páistí a chónaíonn sa bhaile mór?
6. Cé mhéad páistí ann ar fad?
7. An bhfuil níos mó páistí a chónaíonn sa bhaile mór ná faoin tuath? Cé mhéad níos mó?
8. Céard é an difríocht idir sraith na bpáistí a chónaíonn sa bhaile mór agus sraith na bpáistí a chónaíonn faoin tuath?
9. Liostaigh (ós ard) an t-eolas ar fad gur féidir leat léamh ón graf/ó na graif.

Seisiún Díospóireachta

Sa seisiún seo, oibríonn na páistí agus an múinteoir lena chéile agus déanann siad plé ar pháirteanna den cheacht.

- Téigh siar ar an bPróiseas don Daonáireamh Ranga ag úsáid:

Príomhcheisteanna Samplacha:

Daonáireamh 2016

- Liostaigh na príomhcheimeanna sa phróiseas daonáirimh ranga agus déan cur síos ar na céimeanna a chlúdaíodh sa cheacht seo, is iad sin

Na céimeanna a chlúdaíodh sa cheacht seo:

5. Tá an t-eolas léirithe ar ghraif nó ar thaispeánt i bhformáid léaráide nó tábla.

6. Léann daoine na graif nó liostaí seo agus déanann siad na torthaí a phlé.

- Ba cheart do na páistí ansin smaoineamh cén bealach gur féidir an t-eolas seo a úsáid sa scoil le cinneadh a dhéanamh, cuir i gcás Céim a 7: Is féidir an t-eolas a úsáid le cinneadh ranga/scoile a dhéanamh, mar shampla, An bhfuil dóthain gníomhaíochtaí curtha ar fáil do na fireannaigh agus do na baineannaigh?

Cé na hacmhainní agus na cluichí atá againn sa seomra ranga atá feiliúnach do na fireannaigh / baineannaigh?

An bhfuil áiseanna feistis do na fireannaigh / baineannaigh?

An gá dúinn smaoineadh ar áiseanna páirceála dóibh siúd a bhíonn ag taisteal chun na scoile ó áiteanna taobh amuigh den bhaile mór?

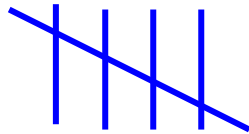
An gá dúinn seirbhís bhus scoile a sholáthar do na páistí a bhfuil cónaí orthu faoin tuath?

Obair bhreise

- Tóg ceist eile ón bhfoirm dhaonáirimh agus cruthaigh graf chun na torthaí a léiriú, mar shampla

An bhfuil peata agat? Tá Níl
Cén cineál peata _____

- Úsáid an teimpléad atá curtha ar fáil [Acmhainn 4.4] le liosta a dhéanamh de na peataí atá ag páistí sa rang/sa scoil. Is féidir múineadh do na páistí cén chaoi le scór a choinneáil ar shraith de chúig agus chun an scór seo a thairfead ar an tábla, mar shampla

- Is féidir leis na páistí ansin iomlán a fháil do gach peata agus liosta a dhéanamh den deich bpeata is coitianta sa tábla atá curtha ar fáil [Acmhainn 4.5]
- Is féidir na sonraí seo a léiriú ansin ar bhlocghraf [Acmhainn 4.6] nó ar bharrachairt [Acmhainn 4.7]

Naisc bhaile/scoile

- Déan na céimeanna sa phróiseas Daonáirimh Ranga a phlé – mínigh do do theaghlach cén chaoi ar cuireadh an daonáireamh seo i bhfeidhm [d'fhéadfaí úsáid a bhaint as cairt príomhcheisteanna nó as cártaí céim fiosrúcháin le cúnaimh a thabhairt do pháistí le seicheamh agus athinsint]
- Roghnaigh ceist amháin eile ón bhfoirm Dhaonáirimh Ranga, úsáid na sonraí curtha ar fáil ar an bhfoirm scóir dhaonáirimh agus cruthaigh ceann de na graif a bhí in úsáid leis an eolas a léiriú.
- Tabhair cuairt ar www.cso.ie le breathnú ar an gcineál eolais a bhailíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh.

Léaráid Chearúil - Cá bhfuil tú i do chónaí?

--	--

Sa Bhaile Mór

Faoin Tuath

Blocghraf

Cá bhfuil tú i do chónaí?

22		
21		
20		
19		
18		
17		
16		
15		
14		
13		
12		
11		
10		
9		
8		
7		
6		
5		
4		
3		
2		
1		
	Baile Mór	Tuath

Barrachairt

Cá bhfuil tú i do chónaí?

22		
21		
20		
19		
18		
17		
16		
15		
14		
13		
12		
11		
10		
9		
8		
7		
6		
5		
4		
3		
2		
1		
	Baile Mór	Tuath

Peataí Atá Againn

10 bPeata is Coitianta			Iomlán
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

Peataí is Coitianta

